

V YAZI

Dağ Borçalı-Pəmbək və ya Sarı Baba mahalı Qərbi Azərbaycanın zəngin Oğuz-Türk tarixi mədəniyyətini, milli etnoirliyini yaşadan bölgə kimi, həm də əhalisinin sıxlığına, demoqrafik tərkibinə görə fərqlənən coğrafi məkandır. Belə ki, Bütöv Azərbaycanın Şəmsəddin sultanlığının, arın Borçalı nahiyəsinin tərəkmə elatının əski məskunlaşma ocaqlarından olan Sarı Baba mahalı beynəlxalq və regional əhəmiyyətli siyasi-iqtisadi mövqeyə (əvərlili soğrafi imkanlı beynəlxalq ticarət yolu üstündə yerləşməklə) malikdir.

Təsədüfi deyil ki, çar Rusiyası XIX əsrin 40-50-ci illərində Volqaboyunun Mərkəzi Qaratorpaq zonasından rusların, Cənubi Azərbaycandan və Osmanlı Türkiyəsindən isə hayların bu ərazilərə məqsədli şəkildə köçürülməsini həyata keçirmişdir. XIX əsrin sonlarında, XX əsrin əvvəllərində birləşmiş hay-daşnak və rus-kazak silahlılarının amansız qətləmlərini yaşayan mahalın kökənli Türk-Müsəlman əhalisi isə II Dünya müharibəsində, 1941-1945-ci illər döyüşlərində də iştirak etmişdir.

Bu sırada 1941-ci ildə Dağ Borçalının ilməzli kəndindən müharibəyə gedən iştirakçılar az olmamışdır (kəndin 50-60 evi, 500 nəfərə qədər əhalisi, 60 nəfərə yaxın soydaşımız isə dünya savağının əsgəri olmuş, 27 nəfəri geri dönməmişdir).

1950-1960-cı illərdə nahiyənin haylar və ruslar yaşayan kəndlərində (Mixaylovka, Qarakılıs, Şahnəzər, Sərcəkənd, Blaqodarnı...) II Dünya müharibəsi iştirakçılarının şərəfinə xatirə-abidə kompleksləri ucaldılsa da, Türk-Müsəlman kəndlərində (Cücikənd, Ballı, Şiştəpə, Qızıldaş, İlməzli, Dəmirçilər, Qızıldaş...) bu yazının qarşısı alınmışdır.

Dağ Borçalı mahalı, Pəmbək nahiyəsinin ilməzli kəndindən 1941-ci ildə müharibəyə yollanan, lakin geri qayıtmayanlar:

- Məhəmməd Gülməmməd oğlu Xəlilov, xainallı tayfası, 1 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Nadir Ali oğlu Teymurov, teymurlular nəslı, 1 qızı qalıb;
- Osman Məhəmməd oğlu Teymurov, teymurlular nəslı, subay;
- İbrahim Kerim oğlu İbrahimov, dəlməgözlülər tayfası, subay;
- Yəhya Əmir oğlu Məmmədov, xainallı nəslı, 1 oğlu qalıb;
- Loğman Əmir oğlu Məmmədov, xainallı nəslı, subay;
- İlyas Paşa oğlu Öməröv, qaraqaşlı tayfası, subay;
- Ərəb Usub oğlu Əmirov, qırxılı tayfası, 1 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Yəhya İsmayıl oğlu İsmayilov, ağahüseynli nəslı, 2 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Məhəmməd Gədəisə oğlu Bayramov, çavuşlular nəslı, 1 oğlu qalıb;
- Məhəmməd Osman oğlu Osmanov, İsa güllüoğulları tayfası, 2 oğlu qalıb;
- Bekir Mahmud oğlu Məmmədov, xainallı nəslı, nişanlıdı;
- Alibəy Musağa oğlu Alibəy, ağalar nəslı, subay;
- Həsənpaşa Allahverdi oğlu İbrahimov, dəlməgözlülər nəslı, subay;
- Davud İlyaz oğlu İsmayilov, İlyazuşağlılar nəslı, 1 qızı qalıb;
- Veyis Əhməd oğlu Əmirov, qırxılılar tayfası, subay;
- Yusif Balakışi oğlu Abdullayev, xainallı tayfası, 1 oğlu qalıb;
- Hüseyn Ağaismayıl oğlu Hüseynov, ağaismayılılar nəslı, 5 oğlu, 2 qızı qalıb;
- İlməzli kəndinin müharibə veteranları:
- Mustafa Kazım oğlu Kazımov, haynalı nəslı, (1914-1991);
- Cəlal Ələmə oğlu Təhməzov, (1923-1992), əlləməlilər nəslı, 1945-ci ildə müharibədən qayıtdıqdan sonra Yuqoslaviya ərazisində partizan he-

-Bəhlül Əhməd oğlu Kazımov, onclular nəslı, (1921-1993);

-Mövla Ömər oğlu Osmanov, mirzalılar tayfası, (1911-1992);

P.S. I Qarabağ müharibəsində (1988-1994) həyafət işğalçılara qarşı Vətən müharibəsində ilməzli kənd sakini Arzuman Penah oğlu İbrahimov (dəlməgözlülər nəslindən, 1961-1990) Şahid olub, Ramana qəbiristanlığında dəfn edilib, Rəsim Astan oğlu Yusifov (gədəusublular tayfasından, 1971-1991) isə itkin düşüb.

Qismət YUNUSOĞLU,
Bakı Dövlət Universitetinin müəllimi

Qərbi Azərbaycanın Türk-Müsəlman əhalisinin II Dünya müharibəsində iştirakı

- sibov, xainallı nəslı, (1911-2009);
- Əmrax Qəhrəman oğlu Təhməzov, əlləməlilər nəslı, (1918-1992), Ramana qəbiristanlığında dəfn edilib;
- Əlləz Paşa oğlu Öməröv, qarağacılı nəslı, (1911-1985);
- Ayyaz Paşa oğlu Öməröv, qarağacılı nəslı, (1923-1992), Ramana qəbiristanlığında dəfn edilib;
- Ali Aşa oğlu Əliyev, qırxılılar tayfası, (1911-1993);
- Yusub Mustafa oğlu Yusubov, qırxılılar tayfası, (1911-1996);
- İskəndər Qəhrəman oğlu Təhməzov, əlləməlilər nəslı, (1914-1990),
- Ali Xəlil oğlu Gülməmmədov, yetimlilər nəslı, (1911-1989);
- Məmməd Xəlil oğlu Gülməmmədov, yetimlilər nəslı, (1915-1993);
- Osman Allahyar oğlu Osmanov, tüləmadlılar tayfası, (1926-1996);
- Hümbət Mansur oğlu Binnetov, qırxılılar tayfası, (1920-1972);
- Şəmil Qiyas oğlu Süleymanov, xainallı nəslı, (1923-1996);
- Əhməd Mahmud oğlu Nə-

sibov, xainallı nəslı, (1911-2009);

-Abdurrəhman Gülməmməd oğlu Xəlilov, xainallı nəslı, kapitan olub, (1911-1986);

-Müəzzəm Allahverdi oğlu İbrahimov, dəlməgözlülər nəslı, 1939-cu ildə Sovet-Fin müharibəsi iştirakçısı olub, (1920-2009);

Qeyd: Yazının hazırlanmasında həm də Qərbi Azərbaycanın Dağ Borçalı-Sarı Baba mahalının Pəmbək nahiyəsinin ilməzlikənd sakini İbrahim İskəndər oğlu Təhməzovun (1941) məlumatlarından istifadə edilmişdir.